

УКРАЈИНСКИ КОНФЛИКТ, НАСТАВАК СУКОБА ИЛИ РЕШЕЊЕ?

Резиме

У раду се посматра оружани сукоб у Украјини, који има своје корене у украјинској кризи, која траје још од 2014. године, па и раније. Поред тога, оружани сукоб у Украјини који је започео фебруара 2022. године, и још траје, се одвија у амбијенту прерастања светског поретка ка мултиполаризму. У раду се даје преглед фаза оружаног сукоба у Украјини, где после три године борби, руска страна има иницијативу, и заузела је Југоисток земље. Украјина захваљујући и западној помоћи, још увек држи линије фронта и уз огромне тешкоће, функционише као држава. Долазак Трампа на чело САД, наговештава озбиљне промене у америчким односима према украјинском сукобу, укључујући и битно смањење помоћи Украјини за даље вођење рата. Наговештава се могућност прекида сукоба и постизања споразума. Земље ЕУ, уз извесне изузетке, показују спремност да и даље помажу Украјину. Русија показује стабилност, унутрашњу и капацитете за вођење сукоба. Са друге стране постоји велика удаљеност у ставовима око окончања сукоба, између званичних Кијева и Москве.

Кључне речи: оружани сукоб Русија-Украјина, идентитетска подељеност Украјине, специјална војна операција, САД, Бајден, Трамп, Кина, Зеленски, ЕУ.

УКРАЈИНСКИ КОНФЛИКТ

Оружани сукоб у Украјини, траје већ пуне три године. Овај сукоб се одвија у амбијенту епохе одвијања процеса преласка светског поретка од монополарног ка мултиполарном. Како је управо Руска федерација, један од носилаца мултиполарног светског поретка, сукоб у Украјини има и шире геополитичко, и чак планетарно значење.

Отуда се украјински конфликт може посматрати, као изузетно значајан и вишедимензионалан. Са једне стране то је судар једне од сила носилаца мултиполаризма (Русије), где се у прокси сукобу са друге стране не налази само Украјина, већ и сви водећи светски центри моћи носиоци монополаризма (САД, НАТО, па и ЕУ). Мултиполарни светски поредак се развија последњих пар деценија, паралелно са остацима тежњи монополарног поретка да тај процес успоре (потпуни прелазак на мултиполаризам).

Друга димензија украјинског конфликта, је сам значај Украјине, који је у геополитичком смислу огроман. Украјина кроз историју није постојала као независна суверена држава. Средњовековна Кијев-

¹ drdraganpetrovic83@gmail.com

ска Русија, је била колевка руске државе, све до најезде Монголо-Татара средином XIII века. Стицајем околности, простор Белорусије и највећег дела Украјине долази у посед Пољско-Литванске монархије. Од средине XVII источна Украјина са Кијевом је поново у саставу царске Русије, а током XVIII века и њени остали делови (сем Галиције) су укључени у њен састав. Бољшевици долазе на идеју о формирању три нације од руског национала, па тако у оквиру СССР Украјина постаје савезна република.

Савезна република Украјина у оквиру СССР је формирана преваходно од крила руског националног бића Малоруса, али и од других руских историјских области (Новорусије). Посебан случај је на крајњем северозападу, где је у састав СССР и федералне републике Украјине ушла од 1939 већински унијатска Галиција, са посебним словенским идентитетом и нешто друкчијим наречјем, као последица вишевековног бивствовања ове области (историјска Црвена Русија) у пољској и аустријској држави. Различитост по погледу идентитета, историјског сећања, религије, језика и регионалних интереса у Украјини након распада СССР и добијања независности су се каналисале изборима и парламентаризмом. То је функционисало уз одређене кризе и напетости све до 2014. године, када је дошло до вишедимензионалних промена у Украјини. Трећи пут за десет година (2004. и 2007), је сумњивим разлозима одузета власт проруским владама и председнику, само што је након уличног пуча 2014. дошло до дубоке кризе, оружаних сукоба, сецесије Крима и области на југоистоку (делова Доњецке и Луганске административних области).

И у претходном периоду већинска политика Југоистока представљена у Партији региона као најјачој политичкој странци у земљи и Компартији, је у два наврата тешко оштећена. Први пут је то било у тзв. «наранџастој револуцији» крајем 2004, а други пут пролећа 2007, када је председник државе Јушченко (који је претходно сумњиво дошао на власт у «наранџастој револуцији»), распустио парламент и владу Јануковича коју су чиниле Партија региона и Компартија и на веома контрадикторан начин заказао нове изборе на јесен. Након тих избора за само два посланика више, две странке западноукрајинске концепције Блок Јулије Тимошенко и Наша Украјина формираће владу, а две проруске странке Партија региона и Компартија одлазе у опозицију.

Након преврата 21 фебруара 2014. и велике кризе која се потом развила, укључујући оружане сукобе, фебруара 2015 је потписан Минск 2. Украјина након тога није више била она претходна, из више разлога. Прво Крим и део области Луганска и Доњецка нису реално више у њеном саставу. Друго приближна изједначеност у бирачком телу је битно измењена на штету проруског бирачког тела. Овоме треба додати фактичку забрану Компартије и Партије региона те вишеструк притисак на проруско бирачко тело (Петровић и Буквић, 2019: 174).

У цивилизацијском и геополитичком смислу она је подељена држава, што је константовао и Семјуел Хантингтон у свом знаменитом делу *Сукоб цивилизација*. Историјске, културне и геополитичке

околности су утицале да постоји разлика у идентитету по регијама, различити дијалекти матерњих језика и религијско одређење. До фебруарског преврата 2014. године, плурализам је утицао да се каналишу путем избора за институције система разлике и интереси регија и идентитетске. Збигњев Бжежински истиче у својој књизи Велика шаховска табла, да је за Америку важна консолидација суверене Украјине, која се у међувремену редефинисала као средњеевропска држава која делује у правцу тешње интеграције са Европом, важна је одредница такве политике, једнако као потицање ближих односа с стратегијски важним државама као што су Азербејџан и Узбекистан. Империја без Украјине значила би „азијатизацију” Русије с временом и њено удаљавање од Европе. „Најважније је да Русија јасно и недвосмислено прихвати независну егзистенцију Украјине, њених граница и њеног самосвојног националног идентитета”, потенцирао је Бжежински. Пошто се ЕУ и НАТО шире, Украјина ће вероватно бити у позицији да изабере да ли она жели да буде део неке од ових организација. У том смислу „није исувише рано за Запад - док и даље буде јачао своје економске и безбедносне везе са Кијевом - да почне да указује на то да је деценија од 2005. до 2015. године разуман временски оквир за почетак украјинског постепеног укључивања, чиме би се смањило ризик од страха Украјинаца да ће европска експанзија бити заустављена на пољско-украјинским границама” (Бжежински, 2003: 115).

Украјина, нов и врло важан простор на евроазијској „шаховској табли” по Бжежинском, има све особине геополитичког стожера, с обзиром да сама чињеница њеног постојања као самосталне државе помаже у трансформацији Русије. Међутим, уколико би Москва успела да врати контролу над Украјином, са њеним бројним становништвом, знатним природним богатствима и излазом на Црно Море, Русија би аутоматски поновно стекла све што јој је потребно за стварање снажне империјалне државе, обухватајући Европу и Азију. У том је погледу Украјина била од критичне важности, наводи Бжежински. Растућа америчка жеља за давањем највишег нивоа приоритета америчко-украјинским односима и помагањем одржавања новостечене националне слободе, доживљена је у Москви – чак и од прозападних снага – као политика непосредно усмерена против виталног руског интереса за евентуалним враћањем Украјине под заједнички „кръв”.

ОРУЖАНИ СУКОБ У УКРАЈИНИ КОЈИ ЈЕ ОДПОЧЕО ФЕБРУАРА 2022. ГОДИНЕ

Русија је ушла у сукоб као друга војно планетарна сила, која чак у неким доменима наоружања и организације војске, има предност у односу на водеће САД. Са друге стране Украјина је велика земља са значајним бројем становника, али економски и војно битно инфериорнија у односу на Русију. Колосална и разноврсна помоћ земаља НАТО и у целини Запада, Украјини, читаво време трајања сукоба, усложњава овај сукоб. Такође, Русија није прогласила ратно стање, већ само Специјалну војну операцију, што у пракси значи да шаље на украјински фронт

само део професионалне војске и тзв. уговораца. Такав приступ Русији омогућава да младићи на редовном служењу војног рока се не шаљу на фронт. Такође не дирају се ни резервисти, односно пар десетина милиона мушкараца, који су раније служили војни рок и спадају у резерву.² Овакав приступ политичког руководства Русије, је да се помаже на унутрашњем плану очување друштвене и политичке стабилности. Између осталог издржава се лакше притисак санкција и рад привреде. Иако су извесно санкције оштетиле руску привреду, управо у периоду трајања сукоба у Украјини, Русија по показатељима Светске банке, по параметру друштвеног бруто производа куповне моћи, избија на четврто место у свету, претигавши у том правцу прво Немачку, а потом и Јапан.

Главну подршку влади у Кијеву на челу са Зеленским, у ове три године, представљао је тзв. Колективни Запад. Наиме готово све западне државе су прихватиле главну хипотезу о избијању рата у Украјини, по којима је наводно Русија главни, или чак једини кривац за отпочињање оружаног сукоба. На основу тога су западне земље увеле санкције Русији и давале вишеструку помоћ Украјини, без које она не би могла да издржи тежину сукоба. Међутим, постоји и друга проблематична хипотеза на Западу о украјинском сукобу, а то је да наводно Украјина уз западну помоћ може да победи Русију. Временом је постало јасно да Русија издржава наметнуте санкције, економски се релативно успешно држи, те задржава унутрашњу политичку и друштвену стабилност. Насупрот томе постаје јасно да украјинска страна уз сву западну и вишедимензионалну помоћ, полако али сигурно, губи на фронтима. Поред тога западноевропске државе тешко подносе овај режим деловања, јер трпе велике економске губитке због уведених санкција Русији, као и вишеструке помоћи које дају Украјини. Владе Француске, Италије, Немачке, су пале, управо највише због ових проблема. Међутим, тектонске промене у даљем вођењу рата представљају победа Доналда Трампа на изборима у САД, који има дијаметрално супротне концепције, не само о украјинском сукобу, већ и о унутрашњој и спољној политици. То већ током фебруара месеца 2025. постаје јасно читавом свету, да ће његов концепт се непосредно одразити на украјински сукоб, али и извесно преобликовање односа у свету. Између осталог и на смањење интензитета трансатлантског партнерства, према ЕУ, или макар према постојећем политичком врху који представља Унију и већину земаља чланица.

ФАЗЕ ОРУЖАНОГ СУКОБА У УКРАЈИНИ 2022-2025.

У самим ратним операцијама за ове три године у Украјини, постоје периоди, фазе, које ћемо овде евидентирати. Ово је сукоб у

² Из овог контингента тзв. пасивне резерве нико није мобилисан и послат на фронт. То се не односи у пуном смислу и на тзв. активну резерву, од које је део мобилисан по договору у јесен 2022. године. Активну резерву чини мањи део добровољаца пројектих деценија који су након служења војног рока, прихватили да уз стипендију, прихвате такав статус и иду чешће на војне вежбе и буду резервоар у случају сукоба, одакле би се могао попуњавати контингент војске у потенцијалним жариштима.

којем је било и извесних преокрета, преузимања иницијативе актера, или чешће умањивања, па повећавања предности руске стране. Иако за сада, постоје у медијима, аналитичким круговима, бројне анализе или чак и стручни радови, украјинског сукоба, прилично је тешко дати најпрецизније виђење намера Русије у првих неколико месеци сукоба. Са једне стране Русија је напала са недовољним бројем снага да би већ на самом почетку сукоба се упустила у озбиљну битку за Кијев. Отуда у вези почетне фазе сукоба постоје најмање две тезе. По првој, Русија је напала са делом трупа своје професионалне војске са циљем да изазове брзи крах режима Зеленског. То би подразумевало скроман отпор украјинских снага, превирања међу украјинском елитом, где би се издвојио проруски део спреман на споразум, или чак прелазак на руску страну. У сваком случају замену постојећег режима, који би вероватно био принуђен да се пребаци на западни део земље, вероватно Лавов и напусти Кијев. У овој хипотетичкој опцији, Руска војска је доживела неуспех јер није добила очекивану подршку дела украјинске елите, и са друге стране украјинска војска је била на висини задатка и уз све неуспехе, ипак је спречила заузимање Кијева.

Друга хипотеза је, да са тако недовољно бројчаним снагама, руска команда није ни могла да рачуна да ће уопште започети озбиљну битку за Кијев. Руске снаге су главни удар развиле на јужном правцу, где су се са мора и Крима искрцале на Херсонску и Запорошку област, овладале у највећем њиховим јужним делом, уз море, те пришле са леђа (са запада) и окружиле Мариупољ. Дошло је до повезивања територијално, на тај начин, читавог јужног и источног територија Југоистока под руском контролом, што је био наводно стратешки циљ читаве прве фазе руске акције. Дакле овде се приступ са севера кроз Черниговску, Сумску и Кијевску област, према престоници Кијеву, сматра демонстративним делом читаве првобитне инвазије.

У сваком случају интригантно је руско напуштање након преговора у Истанбулу читавог северног правца и концентрација већ формираног фронта на Југоистоку и заузимање опкољеног Мариупоља. Да ли је потпуно повлачење са северног правца резултат стратешког промишљања, повезано са хипотезом два, односно добровољан чин, или последица неуспеха опције један, односно резултат неуспеха првобитног плана?! Да ли је чак повлачење са северног правца, везано за наводни уступак политичког руководства Русије везано за преговоре у Истанбулу? Постоји могућност да је руска страна везано за преговоре у Истанбулу, повукла своје снаге са северног правца, суочавајући се са изазовима дужег ратног сукоба, где је постојећи контингент војске био недовољан да се држе тако велики простори. Алтернатива је била стварање бројних нових снага у Специјалној операцији, до којих није било једноставно доћи у тако кратком року. Политичко руководство Русије је од почетка избегавало да прибегава мобилизацији резервиста, или слања на фронт младића који служе редован војни рок. Тек у следећим месецима, потребе за новим војницима на фронту ће се решавати системом уговораца. Веома је мала могућност да је руско руководство напустило северни правац (Чернигов, Кијевска област,

Сумска област), да би понудило добру вољу према кијевском руководству уочи преговора у Истанбулу почетком априла 2022. године. Реалније је да су се одлучили за скраћивање линија фронта и ампутацију северног правца, услед недостатка војника. Иницијатива коју је руска страна задржала све до краја лета те године на фронтovima (сада скраћеним напуштањем северног правца), због нерешавања питања замене и ојачавања постојећег контингента војске довела је почела да се губи. Долази до извесне кризе на фронтovima проузроковане мањком војске. То је искористила украјинска страна и на основу одличне обавештајне логистике коју је пружао технички НАТО преко сателита, ударила на најмање браћену Харковску област. Руска страна је дотле контролисала око трећине укупне територије Харковске области (источни део), те ју је готово у потпуности евакуисала практично без озбиљног отпора. Слично је било и по питању дела Хесонске области западно од Дњепра, укључујући и град Херсон, који су Руси тактички напустили. Ипак, током јесени 2022. године, када бележимо ова два за Русе неугодна тактичка повлачења и предају дела већ поседнуте територије, предузимају се два стратешка и далекосежна потеза. Први је организовани референдуми о припајању четири области у састав Руске федерације (већ од раније признати Доњецка и Луганска републике – области, и још две Запорошка и Херсонска области). Друга је делимичне мобилизације које се односе искључиво на део тзв. активне резерве. Ова прва одлука је учврстила територијална припајања на Југоистоку Русији, а ова друга привремено решила појачавања војске на фронту, а да при томе нису угрозили главне постулате Москве о извођењу искључиво Специјалне војне операције, а не и рата према Украјини. Наиме ова друга одлука је заштитила у пракси политичку одлуку да се ради друштвене и политичке стабилности не шаљу на фронт млади војници на одслужењу војног рока, и да се не дира у мобилизацију резервиста.

Ове две далекосежне одлуке руског политичког руководства, довеле су стратешки посматрано до могућности наставка вођења Специјалне војне операције са већ постављеним основама. Иако је још неразјашњено који су коначни циљеви руске војне интервенције у Украјини, након спроведених успешних референдума, становништву тих области је постало јасно да су део Руске федерације и то им је дало сигурност да неће бити напуштени од Москве. Друго, решено је на неки начин прилив војске на фронт у кратком року, а систем уговораца се показао макар као успешно средњорочно, а потенцијално и дугорочно решење. Након успешно спроведене операције повлачења руске војске и становништва из Херсона и западне стране ушћа Дњепра, стабилизован је тако скраћен фронт, где је Дњепар као водена препрека штитио западни бок руских снага. Приспела војска и организовани радови фортификације, од стране генерала Суровикина, показали су се у следећем периоду кључни да издрже изазове сукоба. Током следећих месеци то се одразило на развој ситуације на фронту. Руске снаге су у сектору друге утврђене линије одбране у Донбасу, прво заузеле Соледар, а потом 20 маја и Бахмут, чиме је она пробије-

на. Међутим, тада долази до краткорочног заплета у вези побуне дела јединица Вагнер. Те јединице су се на челу са Пригожином, изузетно истицале у претходним борбама у Донбасу, па је то био шок за руску и међународну јавност. Како је ова кратка криза решена, долази до стабилизација прилика. Управо тада почиње дуго најављивана украјинска офанзива. Украјинска војска је ојачана додатним мобилизацијама и помоћи са Запада. Међутим ова офанзива није дала готово никакав резултат, што је веома важно за даљи развој ситуације на фронту. Крајем 2023. године руске снаге поново у позицији активне одбране преузимају лагану иницијативу. У децембру је пало утврђење Маринка, а потом велики успех у фебруару 2024. заузимање Авдејевке. То је важно утврђење које је затварало могућност продора западно од предграђа Доњецка. Његов пад је омогућио пробијање одбране украјинског фронта на том ширем правцу, који украјинске снаге нису могле да санирају. То је резултирало наставком даљих продора руске стране, све до данашњих дана (фебруар 2025), односно продори на том делу фронта довели су до битке за Покровск, и заузећа значјног дела територије. Између осталих успеха у ових годину дана, на западном боку овог сектора даљим напрецима обједињени су угљедарски, кураховски и неки други правци. Заузеће читавог западног бока Покровског фронта резултирало је освајањем Угљедара, Селдиова и Курахова, Новоселке и бројних другим места.

На осталим секторима дугачког фронта није било посебно великих напредака, где је значајно заузеће Торецка и битка за важно утврђено место Часов Јар, који је до сада око 80 % у руским рукама. Напретци су забележени на низу других праваца, али су имали тактички карактер (Купјанск, Лимански правац, Северск, Работино и др.).

Руска страна је у мају 2024 имала напад у Харковској области где је остварила тактичке продоре до Липаца и Волчанска, стиче се утисак тек толико да би смањила притисак на Белгородску област. Са друге стране у јесен те године украјинске снаге су извршиле дубљи продор у руску Курску област. Заузели су око 1200 км кв, а током следећих месеци руска страна је повратила близу две трећине ове територије. Међутим, курски цеп, груписан око насеља Суца, остао је до даљњег још увек у поседу украјинске стране, све до почетка марта. Руска војска је систематски потискивала украјинске снаге из курског цепа, у исто време га окружујући и са јужне стране, улазећи постепено у Сумску област и правећи полуокружење. Врхунац је настао осмог марта, када је група руских специјалаца преко гасних цеви ушла директно у Суцу, што је био почетак коначног сламања већ сада окружених украјинских снага у курском цепу.³

³ О ситуацији на фронту у украјинском сукобу у периоду 2022-2024, више у објављеним књигама пуковника Војске Србије Звездана Опачића (2024) и пуковника Стевице Карапанцина (2024). У оба случаја аутор овог рада је био рецензент и писац предговора.

МЕЂУНАРОДНА СИТУАЦИЈА И ОКОЛНОСТИ ВАН ЛИНИЈЕ ФРОНТА ВЕЗАНО ЗА СУКОБ У УКРАЈИНИ 2022-2025.

Када посматрамо околности ван саме линије фронта везано за украјински сукоб, ту је ситуација била веома сложена. Највећи успех украјинске стране је свакако чињеница, да је тзв. „колективни Запад“, прихватио (са минималним изузецима), концепцију администрације САД, да је Русија, главни, или чак једини кривац за отпочињање оружаног сукоба фебруара 2022. године. Увођење санкција Русији које су се временом проширивале, те вишеструка помоћ Украјини (војна, економска, политичка, медијска, дипломатска, збрињавање њених избеглица и др.), значајно су помогли Кијеву да уопште има могућност вођења наставка сукоба. Војна помоћ је била разноврсна, од слања наоружања и опреме, преко слања војних саветника, па и специјалаца, долазак у Украјину бројних плаћеника, коришћење сателитске и друге логистике. Економски Украјина је на различите начине добијала толико средстава, да је то све више издржавало становништво и земљу, пошто је ионако слаба привреда вишеструко трпела због ратних дејстава. Благи изузеци од овог правила солидарности владајућих структура западних земаља наротиву подршке Украјини и осуде Русије, су власти у Мађарској (Виктор Орбан) и Словачке (Фицо). Са друге стране постоји снажна опозиција оваквој политици владајућих структура у низу земаља, где је најјача у самим САД (Трамп), Француској (врло широка и на десници и на левици, од Националног окупљања преко Меланшона, али и низа других политичара), Немачкој (Алтернатива за Немачку и др.). У неким земљама постоје поделе у владајућим структурама по овом питању. У Хрватској се рецимо председник државе Милановић не слаже са политиком владе и премијером Пленковићем око подршке Украјини, слично је у Бугарској и др.

Са друге стране велики успех међународни за Русију је што тзв. „колективног Запада“, остале земље света нису следиле такву политику. Углавном јој нису увеле санкције и задржале уобичајене дипломатске односе, али у највећем случају и пуну економску и ширу сарадњу. Неке од њих су продавале наоружање и опрему у међусобној размени, па и показале пријатељство према Русији. То се нарочито односи на чланице БРИКС, ШОС, потом Евроазијске економске уније, ОДКБ, Заједнице независних држава и др, где је и Русија члан и угледник (Петровић, 2022: 67-71). Ширење БРИКС 2023, на пет нових чланица, те улога домаћина у Казању 2024, најбоље о томе говоре.

Међутим, мишљења смо, да је Русија највеће успехе током ове специјалне војне операције, постигла управо на унутрашњем плану. Избегавање да се на фронт пошаљу младићи на одслужењу војног рока, као и да се не врши мобилизација резервиста (изузетак је део тзв. активне резерве октобра 2022.), помогло је, паралелно са низом других мера, да се задржи друштвена и политичка стабилност.⁴ Руска економија, која је свакако морала да да изванредан данак, вођењу спе-

⁴ О ситуацији у Русији од како је почео украјински сукоб, где је начелно задржана друштвена, економска и политичка стабилност више у Петровић 2023: 110-115).

цијалне војне операције, управо је по показатељима Светске банке по БДП бруто куповне моћи, избила на четврто место у свету, престигавши Немачку, а потом и Јапан (прва је Кина, потом САД, па Индија).⁵

Са друге стране Украјина, је међу најсиромашнијим земљама у Европи постала (по глави становника, односно БДП пер capita), претходних година, што јасно показује да прелазак на прозападни курс не значи и привредни напредак. Током година сукоба, из земље је отишао велики број становника, тако да на територији коју контролише Кијев данас је значајно мањи број него раније. Пад стандарда, недостаци у енергетском сектору, последице мобилизације и ратних разарања, чине живот у остатку Украјине, веома тешким и потпуно зависним од западне вишеструке помоћи. Земља је такође и презадужена, и са вероватним смањењем територије, осуђена, чини се на привредно и друштвено таворње.

СИТУАЦИЈА НА ФРОНТУ ПОЧЕТКОМ МАРТА 2025. ГОДИНЕ

Паралелно са одпочињањем преговора између америчке и руске стране везано за украјински сукоб, изузетно важна позорница је стање на фронту. Руска страна има иницијативу на практично свим фронтима. Украјинци још увек на појединим секторима имају могућности и снаге да покушају привремене тактичке противударе, али они имају кратак дах и скроман учинак. Са друге стране руска страна, упркос низу отежавајућих околности, попут ројева дрона, још увек снажној информационој логистици Украјинаца захваљујући сателитима и НАТО информацијама, те отежаним временским приликама, успева да постиже у континуитету напредке на низу делова фронта. Највећи притисак је на широком простору Покровска, који сада обухвата и лево и десно крило, од којих ово прво допире практично до границе Запорошке, а горњи крак Дњепропетровске административне области. Ово је и нафреквентнији део фронта, где руска страна још од краја 2023. године, постиже сталне напретке, чија кулминација је била фебруара 2024, када је заузета Авдејевка. Практично, потоњи успеси на овом правцу, су у највећем резултату ове велике победе и анулације најутврђенијег дела иначе веома утврђеног Донбаског фронта. Руска страна се припрема за напад на сами Покровск и Мирноград, док јој је северозападним краком омогућен већ сада улазак у Дњепропетровску област. На североистоку Покровског правца се такође отвара могућност исправке линије фронта и посед већег простора.

Поред Покровског правца, руска страна је нешто северније на фронту заузела Торезк и одатле покреће притисак ка Констатиновки. Како је још северније одатле Часов Јар пред падом, то се руској страни пружа могућност озбиљног притиска у перспективи ка Констатиновки. То би био удар са јужног правца, на последњу, трећу утврђену

⁵ World bank GDP (PPP) 2024; <https://www.worldbank.org/en/about/leadership/directors/eds23/brief/russia-was-classified-as-high-income-country> ; [https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(PPP\)](https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(PPP))

линију одбране у Донбасу (Констатиновка-Друшковка-Краматорск-Славјанск). Међутим, то није све управо се ова утврђена линија одбране угрожава потенцијално и са севера, где руска страна заузећем Јамполке, долази до Јампола и примиче се важном стратешком центру Красном Лиману. Читава ова операција на Лиманском правцу (неки га називају, читав овај простор фронта Јужнокупјански), доводи у све тежи положај читав сектор Северска. Северска избочина је последњи остатак, друге утврђене линије Украјинаца у Донбасу (падом Соле-дара јануара 2023 и потом Бахмута у мају исте те године, она је пробијена). Поред тога руска страна притиска и сам Северски правац, али ту напредак иде прилично споро. Тако се чини да би успех ка Красном Лиману, довео до постепеног повлачења из читаве Северске избочине, укључујући и сам град Северск. Приближавање ка Красном Лиману, угрожава такође непосредно сами Славјанск, односно трећу утврђену линију одбране у Донбасу, и то са севера. Тако руске снаге се постепено приближавају наступању директно ка Констатиновки, из правца Торецка, и посебно како се борбе за Часов Јар приводе крају, и одатле, дакле са чеоног правца. А са друге стране наступање ка Красном Лиману, отвара могућност приласку руских снага трећој утврђеној линији одбране и са севера (ка Славјанску). Све ово говори, да ће можда руске снаге главни удар врло брзо концентрисати можда не ка Покровску, већ ка Констатиновки, посебно ако Часов Јар убрзо падне. Међутим, остаје опција о што скоријем наступању ка Покровску, јер је и ту могући бенефит продора у Дњепропетровску област врло привлачан, посебно јер је тај део фронта мање утврђен.

Када је у питању курски џеп он је за Зеленског био посебно значајан, у наводној замисли „трговине“ са делом територија које руска страна држи на Југоистоку. Руска војска је систематски потискивала украјинске снаге из курског џепа, у исто време га окружујући и са јужне стране, улазећи постепено у Сумску област и правећи полуокружење. Врхунац је настао осмог марта, када је група руских специјалаца преко гасних цеви ушла директно у Суцу, што је био почетак коначног сламања већ сада окружених украјинских снага у курском џепу.

КАКВЕ СУ ПЕРСПЕКТИВЕ УКРАЈИНКО-РУСКОГ СУКОБА?

Руско руководство неће прихватити било какво ангажовање НАТО у Украјини и евентуално такав покушај декларисаће као подршку неонацизму, а самим тим и непријатељским чином. За предпоставити је да ће дипломатским путем, или комбиновано са економским фактором у односу на западне силе, покушати да уз истовремено интензивирање војне операције у Украјини, издејствује што повољнији исход сукоба у своју корист. Паралелно са тим избегаваће могућност избијања војног сукоба са НАТО. Уколико се не успе у овоме званична Москва ће бити принуђена да одустане од прокламованих циљева инвазије и примени резервни план који се односи на прихватање америчке опције конзервирања кризе „по корејско-кипарском моделу“, уз евентуалан максимум у тој опцији, а то су углавном четири области у

пуном територијалном опсегу (или макар део тога). Постоји и апокалиптичка алтернатива заоштравања сукоба, где би се укључила нека од западних земаља појединачно или у групи (те још увек ван колективног сукоба са НАТО). У овим опцијама је чак могућ сценарио употребе и тактичког нуклеарног оружја (на пример у западној Украјини). У случају најекстремнијем да се дође до сукоба са читавим НАТО то би могло угрозити опстанак света у облику какав је до сада постојао, што је врло мала могућност, али није потпуно хипотетички искључена. Стиче се утисак да је избор Трампа за председника САД, значајно умањило такве апокалиптичке сценарије. Утисак је да се са њим на челу у Вашингтону, јавља и трговачка могућност ширег договора око зона утицаја и интереса, што би у преговачкој позицији, вероватно помогло да се лакше нађе компромис и договор око украјинског сукоба.

У својој књизи о украјинском сукобу пуковник у пензији Звездан Опачић указује да ће без обзира на исход руско-украјинског рата, противречности између САД и Русије остати (Опачић, 2024: 177). Ова књига је објављена нешто пре избора Трампа за председника САД, па се са ове перспективе чини да су ипак повећане шансе за компромис.

Чини се и по ситуацији у спољној политици Русије, а и по начину вођења сукоба у Украјини, као да је руководство на челу са Путином, калкулисало око избора за новог председника САД. Политика Бајдена и тзв. „дубоке државе“, била је изузетно непопустљива према Русији по украјинском питању. Непопустљивост и кочперност Зеленског према рускојезичком становништву и Русима у Украјини, као и према Русији, потиче управо од избора Бајдена за председника САД, и тај гард се само временом повећавао, још од јесени 2020. године. Трамп је заоштравање ситуације у Украјини, и на релацији Кијев-Москва, што је еворлуирало у оружани сукоб критиковао, посебно политику Бајденове администрације. Након победе Трампа на америчким председничким изборима почетком новембра 2024, најављивана је нова политика око украјинског сукоба. Од 20 јануара 2025. Трамп преузима власт, и те најаве су се почеле обистињавати и за ширу јавност, када је 13 фебруара позвао Путина телефонским разговором. У око 90 минута тог разговора, тема је примарно била Украјина и шансе за постижање споразума. Пре тога је амерички министар одбране Пит Хегсет наговестио неколико важних одлука у вези америчке политике према Украјини. Указао је да САД не виде Украјину у НАТО и да су Украјинске границе из 2014 нереалан циљ. Такође и да Европа све више мора преузимати одговорност за издржавање Алијансе.⁶

Већ сутрадан је подпредседник САД Венс на Минхенском форуму, критиковао читаву претходну западну политику према Украјини, доводећи у питање основни постулат на Западу, да је Русија главни кривац за отпочињање сукоба. Напади на рускојезична права становништва Украјине, стварање нове цркве, као и низ других непопустљивих потеза су по њему, добрим делом изазвали сукоб. Са друге стране он је критиковао демократију у ЕУ коју је назвао

⁶ <https://oruzjeonline.com/2025/02/13/novi-sef-pentagona-ukrajinske-granice-iz-2014-godine-su-nerealan-cilj-clanstvo-u-nato-u-nije-resenje/>

слабом, дајући пример поништавања председничких избора у Румунији.⁷ Трамп, Венс, Маск, Хегсет и други водећи представници нове америчке власти у својим наступима, траже од земаља ЕУ да драстично повећају своја новчана издавања за НАТО, од око 2 % БДП, на чак 5 % и на тај начин растерете амерички буџет.⁸ Паралелно са увођењем високих царина за производе из ЕУ, то битно угрожава саме темеље америчко-ЕУ односа. Томе треба додати и релативизацију улоге НАТО. Посебно је за власт у Украјини и проукрајинске лобисте у ЕУ трагично, што се америчка нова администрација односи према украјинском питању са врло мало наклоности. Жели се постићи компромис са Москвом, практично заобилазећи улогу и захтеве украјинског руководства, али и ЕУ. Венсово излагање на Минхенском безбедносном форуму, такође је било шокантно за светску јавност, а врло непријатно за ЕУ и Украјину. Потоњи састанак у Ријад у америчке и руске делегације, отвара врата могућности билатералног споразума између две силе, по више питања, укључујући и украјински проблем. У сваком случају то представља свакако отопљавање односа већ, са тенденцијама даљег унапређења.

Трамп је у својим наступима указивао да је он био на челу САД, да до сукоба оружаног не би ни дошло. То је сасвим један други приступ ка два основна постулата односа тзв. „колективног Запада“ према украјинском сукобу. Први постулат је да је наводно Русија и Руси, главни, или чак једини кривци за одпочињање оружаног сукоба. На основу те (нетачне) хипотезе, земље ЕУ су увеле санкције Русији, помагале на сваки начин Украјину током, већ трогодишњег сукоба. Други постулат је, да наводно Украјина уз западну разноврсну помоћ може да војно победи Русију. Ово је такође нереална хипотеза, имајући у обзир и то да се Руска федерација бори само са делом професионалне војске и задржава организацију друштва и државе да је то само Специјална војна операција у Украјини.

Шта мотивише Трампа на фундаменталну измену до тадашње америчке званичне политике према украјинском проблему. Трамп је на унутрашњем плану суочен са озбиљним проблемима у функционисању америчке привреде, социјалним питањима, мигрантском притиску. Протекле деценије су учиниле озбиљну деиндустријализацију америчке привреде. Она се добрим делом иселила у треће земље, руковођена интересом јефтиније радне снаге, мањих еколошких стандарда и плаћања пореза. Један од најважнијих проблема функционисања америчког друштва су енормне социјалне разлике, које се даљом применом неолибералног економско-социјалног модела чак повећавају. Известан пад богатства Америке, ковид криза и др, највише је погодило ниже слојеве популације. Још од 2008. са експлозијом тадашње, а још у потпуности не саниране економске кризе (која фактички руши постојећи неолиберално-неомонетаристички концепт), дола-

⁷ <https://www.agenzianova.com/en/news/vance-da-monaco-attacks-european-democracy-and-weak-and-does-not-respect-freedom-of-speech/>

⁸ <https://www.cbsnews.com/news/trump-nato-article-5-collective-defense-europe-doubt-us-treaty-commitment/>

зи до пауперизације ширих, посебно нижих слојева становништва. У том правцу на спољашњем плану, Америка је суочена са покушајем да смањи своје сукобе и улагања, да би се консолидовала изнутра. Такође да у границама могућег направи договор, или макар прећутни споразум, са другим великим силама и центрима моћи у правцу својих геополитичких интереса.

Тако је Трамп након доласка на власт изненадио многе у свету, спомињући амерички интерес за Канаду, Гренланд, Панамски канал, Мексички залив и др. Утиска смо, да је то указивање на америчке интересне зоне где се жели повећати утицај. Са друге стране као да је то повратак на Монрову доктрину, из ранијих фаза постојања Америке. Након Другог светског рата, САД је преко Кенанове доктрине указивала да има интерес свој на практично свакој стопи планете, (ван Источног блока који се формирао следећих година и етаблирао као други пол моћи у биполарном поретку који је постепено завладао). Након нестанка Источног блока и СССР, САД и НАТО предводе практично монополарни светски поредак. Међутим, чини се да Америка није најбоље искористила епоху своје доминације, односно монополарног светског поретка. Водила је агресивну политику и напала и притискала многе нације и државе. Санкције, притисци, све до отворених агресија или прокси ратова обележили су ту краткотрајну епоху. Са друге стране у самој Америци, уљуљкани доларом као светским средством плаћања, долази до постепене деиндустријализације и низа слабости у образовању, здравству, повећавају се социјалне разлике. Размере промене односа снага на планетарном нивоу можемо пратити и преко Друштвеног бруто производа по куповној моћи. Од 1999. године до сада долази до вишеструких промена, јер Кина претиче САД, а значајно напредују и Индија и Русија.

Са једне стране Америка је под Бајденом подстицала Зеленског на непомирљивост на унутрашњем плану према рускојезичном становништву, а на спољном домену према Русији. То је значајно помогло да дође до сукоба фебруара 2022. године. Током близу три године трајања сукоба, САД су предњачиле у разноврсној помоћи Украјини. Са друге стране утицале су и на остале земље „колективног Запада“ да спроводе такву политику према украјинском конфликту, дакле непријатељску према Русији и подстицале на разноврсну помоћ Украјини. На тај начин се око три године Русија борила не само са Украјином, већ и са „колективним Западом“. Колективни Запад фактички није водио *de jure* рат са Русијом, али је на различите начине помагао Украјину, и практично увео широк спектар санкција према руској страни.

Са друге стране парадокс је да управо сада након преузимања власти и формално, почетком 2025. године, Трампова администрација заузима сасвим другачији став око украјинског конфликта. Она ступа у преговоре са Русијом, наговештавајући да ће у други план ставити своје формалне савезнике и себи потчињене, Украјину и ЕУ. Трамп се понаша према украјинском сукобу „трговачки“, дакле покушава да избегне даље улагање у Украјину, вероватно се носећи прорачуном

да то неће битно изменити укупан биланс сукоба, а то је пораз украјинске стране. Ако је већ претходна администрација Бајдена ушла у тај сукоб, доста тога уложила, Трамп користи почетак свог мандата да се дистанцира од украјинског сукоба, избегне да се за његово име као председника САД и мандат везује овај неуспешан подухват и да се покуша из тог сукоба изаћи најбезболније у складу са свим околностима. Са друге стране не треба заборавити Кину, која је озбиљан противник Америци, и потреби да се регулишу односи са Русијом, да би се САД посветили сучељавању са кинеском геополитиком превасходно на Далеком истоку, а у мањој мери и на другим меридијанима.

Односи са Кином, могу бити веома значајни за посматрање стратешког понашања Трампове администрације према Русији. Да ли је заправо циљ да се објективно нешто ослабљена америчка моћ у савременом светском окружењу, сконцентрише на будуће сучељавање са Кином, и постепено пребацивање снага ка Азији, и посебно Далеком истоку. Да ли би то могло значити тражење каквог таквог споразума по украјинском проблему, са Русијом, и чак неки шири споразум о утицајима у Европи, дакле делимично повлачење из Европе. Или је пак Америка спремна да смањи свој ангажман у свету уопште, изузев обе Америке и океанских простора, да би прегруписала своју унутрашњу моћ, посебно индустрију. Америка сада има мање моћи него у ранијих неколико деценија, да на сваком делу света делује империјално. У том правцу, чини се да се снаге могу сконцентрисати на уже циљеве.

Русија и САД покушавају да на више стратешких питања направе договор, или макар успоставе подношљиве односе да би отворена питања могли боље решавати. Како је украјинско питање примарно важно за Русију, у том правцу се успостављање односа може посматрати и као покушај да се проблеми каналишу, чак и да се не успе пронаћи у прво време прихватљиви договор. Велико је запрепашћење у Европи изазвао такав став Трампа, можда не толико у правцу прихватања билатералног дијалога са Русијом, колико стављање у други план положај ЕУ (да не говоримо о Зеленском). Однос према Зеленском је јасан став нове администрације у Вашингтону да је улагање у такав облик украјинске администрације оно што је губитничка карта претходне администрације Бајдена. Прво јер се Трамп изразио да је он био на челу САД у време претходног мандата Бајдена, да не би ни дошло до сукоба украјинског. На тај начин је читав приступ проблематици и улога Зеленског окарактеристан као неадекватна и да је допринела значајно сукобу. Друго тај сукоб се губи, и Зеленски се третира као губитник, а такав ореол не жели да подели Трампова администрација, и зато се постепено дистанцира од власти у Кијеву, као и што је критична о украјинској концепцији Бајденове претходне администрације. Такође се одговорност за ову промашену и губитничку концепцију испоставља и ЕУ и њеним политичарима на власти. Питање је да ли Трампова концепција сматра већину лидера ЕУ као неадекватне политичаре и државнике, који могу бити замењени, или се то делом односи на читав концепт Уније који је наднационалан.

Утисак је свакако према овом првом, а према укупној улози Уније, можда тек за који степен мање. То би значило да Трамп даје предност националним политикама европских земаља, које би се могле потенцијално водити, што показује његов прилично афирмативан однос према Орбану, Фицу, као и опозиционим политичарима у Немачкој пре свега, а индиректно и у Француској. Тако је Алтернатива за Немачку прилично афирмативно третирана од Трамповог тима, што није случај са Зеленима па и са Социјалдемократима, посебно Шолцу. Џеј Ди Венс се тако одбио срести са Шолцом, на форуму у Минхену.

Избори у Немачкој одржани 23 фебруара, донели су победу конзервативаца на челу са Мерцом, који је прилично ненаклоњен Русији. Са друге стране Алтернатива за Немачку, је постигла реалан изборни успех, освојивши преко 20 % гласова. У парламент су ушли и левица (преко 8 %), тако да ће странке које имају разумевање за Русију и Трампа имати значајан број посланика у Бундестагу.⁹

Тектонски поремећај на светској сцени у вези рата у Украјини, достиже 28 фебруар, када је у Вашингтону био гост Зеленски, у сусрету са Трампом, Џеј Ди Венсом и осталим функционерима из врха председничке администрације САД. Разилажење и свађа Трампа и Ди Венса са Зеленским, пропадање преговора и практично избацивање украјинског председника са овог састанка, утисак је, имаће велике последице на даљи ток украјинског конфликта. САД су прекинуле војну помоћ Украјини, 4 марта, рачунајући и ону, коју је претходно одобрила Бајденова администрација, до даљњег. Поред тога САД у међународним релацијама, показују извесно отопљавање односа према Русији. То показује између осталог, и две резолуције које су предложене у Генералној скупштини ОУН, где су САД показале благонаклоност према Русији, и нису гласале за њену осуду као наводног агресора на Украјину (што је ранијих година било редовно). То све показује озбиљан заокрет политике Трампове администрације у односу на Русију. Стиче се утисак да је циљ Трампове администрације да се постигне споразум по питању украјинске кризе, да је свестан пропуста и одговорности и претходне Бајденове администрације и Зеленског, што је јавно изнео. Са друге стране учиниће напор да Украјина не буде тоталан губитник у сукобу. Политика Трампове администрације је да се прекине сукоб, и да уз несумњиви успех Русије, изражен у припајању дела Југоистока и других гаранција у односу на НАТО остатка Украјине, то не буде тоталан пораз украјинске стране.¹⁰ Са друге стране успеси на војном пољу руске стране доводе до избацивања Украјинаца из Курсе области у првој половини марта, те на наставку напредовања и на низу других праваца.

⁹ <https://www.dw.com/en/german-election-results-explained-in-graphics/a-71724186>. Покрет Саре Вагенкнехт, који има сличан геополитички опус, за мало је остао испод цензура.

¹⁰ <https://topwar.ru/261620-oni-vojujut-drug-s-drugom-tramp-dal-ponjat-что-ne-schitaet-udary-rossii-po-ukraine-povodom-dlja-vvedenija-sankcij.html>

Иако је Зеленски потом посетио Лондон, где је био одлично примљен, као и накнадну подршку ЕУ, утисак је да без директне помоћи САД, Украјина неће моћи у дужем року да се успешно супротставља Русији.

Украјински конфликт у првим месецима 2025. године, отвара читав низ геополитичких питања. Стиче се утисак да је Трампова администрација схватила да даљи сукоб води ка постепеном даљем исцрпљивању украјинске стране, чак и да се настави са вишеструком помоћи западних земаља Украјини. То би временом могло готово сигурно довести до још тежег пораза Украјине на фронту. Имајући у виду различите приоритете које је Трампова администрација поставила себи у односу на претходну, спољна политика се третира као област која не би требало да изискује додатне и велике трошкове, у односу на неопходност консолидације и преуређења привреде и друштва на унутрашњем плану. Стога се одлучила за прихватање реалности у украјинском конфликту, и да би се избегли даљи заплети предлаже мировне преговоре који би требало као крајњи исход да спасу Украјину тоталног краха и пораза.

Победа руске војске у Курској области те преношење сукоба и на околну Сумску област у Украјини је нова реалност средином марта. Предлог Трампа средином марта је постизање примирја од месец дана, што је руска страна одбила у таквом облику и околностима.¹¹ Како је руска страна у замаху, за очекивати је да неће тако лако доћи до примирја, јер руска страна између осталог, инсистира на свеобухватном миру, а не примирју. Мотиви руске стране су лоша искуства са поштовањем споразума иза којих нема чврстих гаранција, те чињеница да је она у замаху на фронту и да очекује да јој се признају као минимум за одпочињање преговора, четири области Југоистока у пуном обиму.

Са друге стране започете идеје и предлози о преговорима о решењу сукоба у Украјини од стране САД, и начелна спремност да се иде у том правцу од стране званичне власти у Русији, указују на реалну могућност да у перспективи до тога и дође. У том правцу се поставља питање да ли ће доћи до извесног компромиса у догледно време, или ће се то одлагати до даљњег. То је веома тешко оивичити у конкретни временски период, али је вероватно да ће се временом преговори интензивирати, да ће се сужавати спорна питања, и некако доћи у перспективи до договора. За то су потребне спремности и расположење обе стране, и Русије и САД, али томе треба додати и званични Кијев. Став ЕУ се у неком обиму вероватно мора уважити, али он изгледа након доласка на власт Трампа у Америци, и није тако пресудно важан.

ЗАКЉУЧАК

Украјинска криза која је трајала више година, кулминирала је 2014. године са елементима оружаног сукоба. Главни проблем је да једна ентитетски сложена држава, након пуча фебруара 2014. годи-

¹¹ <https://www.cbsnews.com/news/trump-zelensky-call-ukraine-russia-putin/?intcid=CNI-00-10aaa3a>

не, престројена у правцу Украјина-АнтиРусија. То је добрим делом и главни разлог прерастања украјинске кризе у оружани конфликт 2022. године, где је укључена и Русија.

Након три године трајања оружани сукоб је пролазио кроз различите фазе. Русија је постигла друштвену и политичку стабилност, релативну отпорност на санкције. Избегавање мобилизације резерве и слања на фронт момака на одслужењу војног рока, Русији је помогло да се оствари унутрашња стабилност. Сарадња са земљама БРИКС, ШОС и Трећег света у целини, омогућило је Русији престројавање у привредној сарадњи у односу на притиске западних земаља. Иако су санкције Запада имале извесног успеха, он је био далеко мањи од циљаног, па је Русија управо у овом периоду, избила на четврто место у свету по БДП бруто паритета куповне моћи.

Долазак на власт Доналда Трампа у САД, створили су се предуслови почетком 2025, за приближавање ставова две светске силе, у правцу тражења договора о окончавању украјинског сукоба. У самом украјинском сукобу, руска страна полако али сигурно, потискује украјинске снаге. Након променљивих успеха током 2022. године, руска страна је у 2023. одбила снажну украјинску офанзиву наносећи велике губитке. При томе је успела да пробије другу утврђену линију у Донбасу, и освоји прво Соледар, а потом и Бахмут. У 2024. календарској години највећи успех на фронту је заузео изузетно добро утврђене Авдејевке (фебруар), а потом даљи продори на овом правцу, који су довели до читавог низа успеха. Са друге стране Украјинци су продрли у Курску област, одакле су постепено истискивани. У првим месецима 2025. године, Руси су потпуно избацили Украјинце из Курске области наносећи им велике губитке. У исто време је заокружен успех на левом крилу Покровског правца (заузео Угљедара, Селидова, па Курахова), чему треба додати и освајање на Донбаском правцу Торецка и добијањем дугачке битке за Часов Јар. Паралелно са успесима на фронту где Русија има иницијативу, исцрпљује се читава Украјина (економски, војно, демографски) и смањује њена могућност да ефективно даље води рат. Спремност влада већине чланица ЕУ да и даље подржава у већој или мањој мери Украјину у вођењу рата, није довољна за Кијев при постојећем стању ствари, и када Америка одкажује ту спремност. Отуда је логично да или ће Украјина прихватити у највећем руске услове за постизање мира, или ће постепено остајати без до садашњег нивоа западне помоћи за даље вођење сукоба. То би при садашњем односу снага био пут у тотални пораз, и знатно теже услове за излазак из сукоба, него што је то сада случај.

БИБЛИОГРАФИЈА

Бжежински, Збигњев. *Велика шаховска табла*. Београд: ЦИД, Романов, 2003.

Карапанцин, Стевица. *Геополитички гамбит, специјална војна операција*. Београд: Катенамунди, 2024.

Опачић, Звездан. *На путу за армагедон: Рат у Украјини*. Београд: Кључ издаваштво, 2024.

Петровић, Драган и Рајко Буквић. *Украјинска криза 2013-2019*. Београд: Институт за међународну политику и привреду, 2019.

Петровић, Драган. *Украјинска криза и украјинско-руски конфликт 2019-2022*. Београд: Институт за међународну политику и привреду, 2022.

Петровић, Драган. *Украјински геополитички чвор*. Панчево: Мали Немо, 2023.

Izvori sa interneta

<https://oruzjeonline.com/2025/02/13/novi-sef-pentagona-ukrajinske-granice-iz-2014-godine-su-nerealno-cilj-clanstvo-u-nato-u-nije-resenje/>

<https://www.agenzianova.com/en/news/vance-da-monaco-attacks-european-democracy-and-weak-and-does-not-respect-freedom-of-speech/>

<https://www.dw.com/en/german-election-results-explained-in-graphics/a-71724186>

<https://www.worldbank.org/en/about/leadership/directors/eds23/brief/russia-was-classified-as-high-income-country>

[https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_\(PPP\)](https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_GDP_(PPP))

<https://topwar.ru/261620-oni-vojujut-drug-s-drugom-tramp-dal-ponjat-cto-ne-schitaet-udary-rossii-po-ukraine-povodom-dlja-vvedenija-sankcij.html>

<https://www.cbsnews.com/news/trump-nato-article-5-collective-defense-europe-doubt-us-treaty-commitment/>

<https://www.cbsnews.com/news/trump-zelenskyy-call-ukraine-russia-putin/?intcid=CNI-00-10aaa3a>

World bank Gros domestic product GDP (PPP) for 2023. 2024.

THE UKRAINIAN CONFLICT: CONTINUATION OF WAR OR A PROSPECT FOR RESOLUTION?

Summary

This paper examines the ongoing armed conflict in Ukraine, whose roots trace back to the Ukrainian crisis that began in 2014, and arguably even earlier. The current phase of the conflict, which escalated in February 2022, is taking place within the broader context of the transformation of the global order toward multipolarity. The study outlines the major phases of the war, emphasizing that after three years of hostilities, the Russian side holds strategic initiative and controls the southeastern part of the country. Ukraine, bolstered by substantial Western support, continues to defend its frontline positions and, despite severe challenges, maintains basic state functionality. The anticipated return of Donald Trump to the presidency of the United States signals a potential shift in Washington's stance toward the war

in Ukraine, including a significant reduction in military and financial aid. This shift may open the door to negotiations and the potential cessation of hostilities. The European Union, with certain exceptions, appears largely committed to continued support for Ukraine. Meanwhile, Russia demonstrates internal political and economic stability, as well as the capacity for prolonged warfare. Nevertheless, there remains a profound divide between the official positions of Kyiv and Moscow regarding the conditions necessary for a sustainable peace.

Key words: Russia–Ukraine war, Ukrainian identity divisions, special military operation, United States, Biden, Trump, China, Zelensky, European Union.